

De Nederlandse Mededingingsautoriteit
T.a.v. de heer mr. drs. H.J. Droppers
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

Verstuurd per e-mail dd. 15 november 2007
(nma_consultatiedocument@nmanet.nl)

Geachte dames en heren

Bijgaand mijn reacties op de gelegenheid die de NMa heeft geboden om antwoorden te geven op vragen in haar "consultatiedocument NMa-Agenda 2008". Hartelijk dank voor deze gelegenheid om mijn inbreng te geven.

Consultatievraag 1:

Wat vindt u van de huidige mix van sancties en beïnvloeding die de NMa hanteert? Draagt deze in uw ogen voldoende bij aan het doel en de effectiviteit van het toezicht?

Antwoord:

In de mix van sancties/beïnvloeding mis ik met name een progressieve, proactieve bemoeienis door de NMa met/van een veel te lang ondergesneeuwd doel van wet- en regelgeving, en dat is de anno 2007 extreem noodzakelijke bevordering van een duurzame (decentrale) energievoorziening en, impliciet, het (doen) opruimen van de talloze bureaucratische drempels en voetangels die de bevordering daarvan in de weg staan. Recente ontwikkelingen (verbijsterende vernietiging van de RUN regeling, hardnekkige problemen met de wettelijk verplichte saldering van zonnestroom, ongevraagde meterwisselingen in het nadeel van de decentraal invoedende zonnestroom producent, elkaar tegensprekende claims bij leveranciers en netbeheerders, teveel om op te noemen) stemmen de vaak totaal weerloze, want volstrekt niet goed geïnformeerde goedwillende burger bepaald niet vrolijk. En dan druk ik mij netjes uit. Dit is slechts een van diverse problemen die er spelen. Een ander die ik hier aanstip, is het feit dat er inmiddels maar een (1) werkelijk 100% (betrouwbare) duurzame aanbieder is in de energiemarkt (100% groene elektra, en "klimaatgecompenseerd" aardgas), en dat kun je toch nauwelijks als "een gezonde markt" beschouwen. Mijn reeds jaren geleden zelfverkozen leverancier van 100 procent groene energie is inmiddels opgekocht door de leverancier van een van de grotere holdings, hetgeen niet mijn keuze is. En daar zou het juist om moeten gaan. Er is helemaal geen alternatief behalve de enig overgebleven aanbieder.

Dan heb ik het uiteraard niet over de diverse concerns die naast een minuscuul aandeel (al of niet zeer fragenswürdig) "duurzaam", voor het overgrote merendeel zwaar op fossielen en/of atoomenergie (blijven) leunen. Zo wordt het nooit wat met een gezonde duurzame "markt", want de belangen van de grote, nog steeds de "markt" dominerende concerns zijn en blijven in eerste instantie: winstmaximalisatie, en dat doe je blijkbaar door extreem problematische en maatschappelijk bezien totaal onacceptabele kolencentrales bij te (willen) bouwen, daarmee de noodzakelijke progressie van de duurzame markt zwaar te frustreren (distributienetten die fossiel "vol" geclaimd worden!), en tegelijkertijd interessante marges te incasseren aan het monumentale verschil tussen (kunstmatig) veel te goedkope kolenstroom (of afgeschreven kerncentrale elektra) en de uiteindelijke kunstmatig aan de alsmaar hoger wordende olieprijs gekoppelde "markt"prijzen voor de zeer grijze stroommix... Ik mis helaas in uw consultatiedocument, wat bol staat van "markt"werking, de essentiële paragraaf "Bevordering van duurzaamheid in de markt" (of wellicht beter: "Bevordering van

een duurzame markt"). Anno klimaatcrisis- en 100 dollar/barrel oliejaar 2007 een onvoorstelbare omissie!

Consultatievraag 2:

Zijn er ten aanzien van onze externe communicatie aandachtspunten die u de NMa wilt meegeven?

Antwoord:

De (energie)klant wordt nog steeds slecht geïnformeerd over wezenlijke zaken. ConsuWijzer heeft gelukkig wel e.e.a. ten goede veranderd, maar de meeste mensen snappen (nog steeds) niets van hun ingewikkelde energienota's. Zelfs redelijk goed ingevoerde personen van duurzame energie organisaties weten vaak niet hoe de kWh prijs van de netinvoeding van decentraal opgewekte zonnestroom berekend moet worden. Personen worden met schandalige meter ijk-kosten opgezaald bij problematische meterstanden cq. extreem hoge daar aan ontleende "verbruiken", waarvan totaal niet duidelijk is of die wel legitiem zijn. Talloze mensen worden zonder dat ze dat zelfs weten stiekem of onder valse voorwendselen naar andere leveranciers gewicht met soms rampzalige gevolgen. Colporteurs stapelen regelmatig leugen op bedrog. De getroffen klant weet vaak niet waar hij/zij recht op heeft. Het Tros Radar Forum onderdeel energiebedrijven staat bomvol van de meest verschrikkelijke problemen bij eindverbruikers. Dat zou de NMa zich moeten aantrekken, en veel pro-actiever de burger dienen te informeren over wat precies hun rechten zijn en hoe zij verhaal kunnen verhalen als ze aantoonbaar opgelicht worden. Oplichting moet met harde hand bestraft worden, anders is de beer los.

Verder spelen er talloze zaken op de achtergrond waar de consument niets van afweet, maar die extreem relevant zijn en waar ze uiteindelijk vaak de pineut van worden. Vaak als het al te laat is om te kunnen reageren, en dat heeft weer te maken met de enorme informatie achterstand en de enorme hoeveelheid tijd die er gepaard gaat met geïnformeerd verweer (kunnen) voeren. Ik noem er een: de recente door de politiek afgedwongen regulering van de meettarieven dreigt via de procedure bij de NMa op een drama uit te draaien wat voor grote groepen afnemers zoals ondergetekende tot absurde, volstrekt niet "prestatiegerichte" kostenverhogingen zal gaan leiden i.p.v. tot de door de politiek gewenste verlagingen. Dat is niet door de NMa aan de weerloze eindverbruikers uit te leggen! Ik ben erg benieuwd hoe de NMa dat in haar "communicatie" naar de buitenwereld vorm gaat geven als het gaat zoals ik vrees dat het zal gaan...

Consultatievraag 3:

Op welke terreinen vindt u dat de NMa in 2008 aan advocacy zou moeten doen? Aan welke voorwaarden zou die advocacy naar uw mening moeten voldoen om voldoende effect te hebben?

Antwoord:

Zoals de NMa zelf al aangeeft, zijn er "markten" die van nature al problemen geven. Een van de meest pregnante voorbeelden van zo'n "markt" is het monopolie van de (energie) netbeheerders op het vlak van aansluitingen, vastrechten, en andere voor de consumenten onontkoombare kosten die niet gerelateerd zijn aan hun door hen zelf tot op (zeer) grote hoogte beïnvloedbare verbruik (kWh, m³, GJ). Ik noem daarbij expliciet ook de specifieke doch omvangrijke stadswarmte markt waar nog steeds niets voor geregeld is, en wat de laatste jaren tot onacceptabele problemen, interpretatieverschillen e.d. heeft geleid, en zelfs tot enkele juridische procedures met ongewisse uitkomst voor de kwetsbare, gebonden klanten. De Warmtewet is voor de zoveelste maal uitgesteld, en er is een enorm gat in de rechtszekerheid bij de honderdduizenden stadswarmte klanten ontstaan.

De laatste jaren hebben helaas laten zien dat door de fenomenale informatievoorsprong van de netbeheerders, die over hun geheimzinnige doen en laten vrijwel niets communiceren naar de kwetsbare consumenten (ondanks zogenaamde informatieverplichtingen in de Wet!), er diverse ontsporingen hebben plaatsgevonden. Mijn grootste probleem is dat de consumenten, noch belangenverenigingen i.v.m. beperkte capaciteiten toegang hebben tot de vaak omvangrijke en ongelofelijk ingewikkelde energiedossiers, en dat als ze daar al toegang tot zouden hebben, er helemaal niets of slechts weinig van snappen. En dus niet op tijd of te slecht geïnformeerd en slechts gebrekkig (kunnen) reageren. Als ze daar al de tijd voor vrij kunnen maken naast de meestal drukke (on-)betaalde bezigheden. De netbeheerders hebben daarvoor goed betaalde juristen in dienst die full-time de mooiste en hoogst ingewikkelde juridische stukken kunnen produceren, wat een extreem unlevel playing field geeft, en wat voor mij onacceptabel is.

Diverse problemen zijn terug te voeren op slechte, onduidelijke, multi-interpreteerbare, of onvolledige formuleringen in de Wet, waardoor de netbeheerders maximale speel- en interpretatieruimte wordt geboden om middels (wijzigingen van) secundaire regelgeving waar de politiek niet (meer) aankomt, (al was het vanwege de onvoorstelbare complexiteit van zaken als TarievenCodes e.d.) de zaken naar hun hand te zetten. Een berucht voorbeeld is het overleg binnen het mysterieuze Platform Elektriciteitsnetten waar zaken ver buiten de openbaarheid worden voorgekookt en waar de netbeheerders de scepter zwaaien en zich als een vis in het water voelen. Over "natuurlijke monopolies" gesproken: EnergieNed en de netbeheerders kan men gerust als een karakteristiek voorbeeld beschouwen, want hun belangen zijn in de meeste zaken congruent. De enige duurzame energie organisatie die plaats heeft in het P.E., is de lobby voor de (meestal) grotere windturbine exploitanten (PAWEX). De consument, al of niet decentraal duurzame energie (lees: elektra) invoedend, is en blijft niet of op zijn hoogst indirect via organisaties waarvan hij/zij het bestaan niet eens kent vertegenwoordigd. Ik heb er in ieder geval de laatste tijd nauwelijks iets van gemerkt dat onze "belangen" verdedigd worden. Het is m.i. onverteerbaar dat wijzigingvoorstellen uitsluitend door de netbeheerders ingebracht kunnen worden. Dat is de kat op het spek binden, en de consument heeft vaak het nakijken (met een meestal weer iets legere portemonnee). Ik wijs bijvoorbeeld op het (nog steeds) door Continuon geclaimde, zwaar bestreden tweede vastrecht voor door burgers op het net ingevoede zonnestroom, wat deze netbeheerder nog steeds brutaal en extreem bedreigend op hun tariefbladen claimt (al is het tijdelijk [voor 2007] "op nul" gesteld), als was het een door de Wet gegeven recht, wat pertinent niet waar is!

Wijzigingsvoorstellen zouden ook door organisaties als DE Koepel, ODE, ZPV, WZF, Consumentenbond, e.d. ingediend moeten kunnen worden, maar daar dienen ze dan ook in begeleid te worden, omdat het vaak om ingewikkelde zaken gaat die de nodige professionaliteit vragen die niet altijd binnen die organisaties aanwezig is (vaak gaat het om vrijwilligersorganisaties met zeer beperkte budgetten en tijd bij de medewerkers, die echter wel degelijk grote belangen hebben bij de op onzichtbare kantoren besproken en gereguleerde zaken). Dit is een politieke kwestie die de NMa zou dienen aan te pakken dan wel te (laten) signaleren, en wel in de Tweede Kamer zodat alle politieke partijen zich daarover gedegen kunnen (laten) informeren en daartoe een gefundeerd oordeel kunnen vellen (T.K. vaste kamercommissie EZ).

Consultatievragen 4 en 5:

- *Heeft u vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot de beschrijvingen van de aandachtsvelden van de NMa in 2008?*
- *Zijn er sectoren en/of vraagstukken die naar uw mening belangrijker zijn dan de door de NMa gekozen aandachtsvelden?*

Antwoord:

Zoals u reeds bemerkt heeft, heeft duurzame energie en de bevordering daarvan wat mij betreft topprioriteit. Ik mis het volledig in uw (korte) beschrijving van het "aandachtveld Energiesector", wat sowieso extreem zwaar leunt op "markt, markt, en nog eens markt", en ook bij de hier op volgende behandeling van de sector Energie (vraag 7). Ik vind dit onacceptabel, met de snel toenemende berg alarmerende klimaat- en energierapporten en de enorme achterstand die ons land door politiek (wan-)beleid heeft opgelopen.

Consultatievragen 6 en 7:

- Heeft u vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot de beschrijvingen van de aandachtsvelden binnen energie en/of vervoer?
- Zijn er vraagstukken die naar uw mening belangrijker zijn dan de door de NMa gekozen aandachtsvelden binnen energie en/of vervoer?

Antwoord:

Bevordering marktwerking. Eerlijker communicatie van de NMa over de extreme inherente **gebreken** die met die veronderstelde "marktwerking" gepaard gaan bij energie. Levering is nog steeds maar een derde deel tot ongeveer 40% bij elektra, de helft van de totale variabele kosten bij gas, vastrechten blijven maar toenemen (door o.a. toedoen van op winstmaximalisatie gefocuste, monopolioïde netbeheerders). Als het capaciteitstarief doorgang vindt (gegarandeerde en hoge vaste inkomsten voor de netbeheerders!), wordt de verhouding in variabele levering/belasting kosten onnavolgbaar (doch beslist door de NMa aan de consument uit te leggen!!!). Als consumenten daadwerkelijk gaan doen wat ze al jaren zouden moeten gaan doen (namelijk: besparen, besparen, en nog eens: besparen), en de door de NMa gewenste "marktwerking" inderdaad (doch onwaarschijnlijk) tot veel lagere variabele eenheidskosten zou gaan leiden, wordt de verhouding variabele kosten/vaste kosten absurd ten nadele van de eerste, door de consument beïnvloedbare kosten. Dit moet met alle mogelijke middelen bestreden worden, omdat, als de stijgingen van de vaste kosten zo doorgaan zoals ze zijn gerealiseerd de afgelopen tijd (en mogelijk nog, tegen mijn zin in, zullen worden gerealiseerd, met name m.b.t. het gewraakte capaciteitstarief), de consument die "prikkel tot minderen" juist **ontnomen** zal gaan worden, hetgeen, alweer, onverteerbaar is!

Veranderingen consumentenmarkt. Ik mis hier volledig de gigantische veranderingen die er aan dreigen te komen voor de consument: het door EnergieNed gewenste, en zwaar gepushte combinatiepakket verplichte "slimme" meter, verplicht leveranciersmodel van facturatie, en, last but not least, de met enorme vraagtekens omgeven invoering van het door sommige insiders gewraakte capaciteitstarief (vooralsnog voor elektra). Er zijn bij diegenen die een **beetje** door beginnen te krijgen wat de enorme implicaties van deze door afnemers ongevraagde ontwikkelingen zullen zijn, grote hoeveelheden vraagtekens of zelfs forse kanttekeningen geplaatst. De "slimme meter" wordt bij vele decentrale opwekkers eerder als een bedreiging dan als een gewenste innovatie gezien... Het zou de NMa sieren als zij de afnemers, aan wie meestal nooit wat gevraagd wordt (in ieder geval, zelden zonder zeer gedegen, goede, onafhankelijke en/of van meerdere kanten aangeleverde, begeleidende informatie), maar die alles maar moeten slikken (alsof er niets meer "te kiezen" zou zijn in een "geliberaliseerde" markt...) in een massieve informatie campagne zou gaan confronteren met deze ontwikkelingen. En dan ook maximale speelruimte zal laten om gefundeerde kritieken over deze ongevraagde zaken te kunnen spuien en daar, uiteraard, de consequenties aan te verbinden.

Controle leveranciers. Ook zou ik volgaarne zien dat de controle op onfrisse praktijken zoals m.i. illegale telefonische switches (vaak n.a.v. onschuldige informatieverzoeken of door ontoelaatbare pressie op de kwetsbare, vaak telefonisch "overvallen" afnemer), leugens en/of desinformatie bij colportage e.d. definitief tot het verleden zullen gaan behoren. De vaak voor consumenten totaal onoverzichtelijke en ingewikkelde energiecontracten, die verregaande financiële consequenties (kunnen) hebben voor hen, zijn totaal ongeschikt om "eventjes" aan de telefoon of aan de deur te regelen. Ik ben van mening dat deze praktijken per direct verboden zouden moeten worden, omdat de ellende daarmee nu al niet is te overzien (zie Tros Radar, Vara Kassa e.a. consumentenprogramma's en fora).

Totale verwarring leveranciers/netbeheerders. De NMa zou z.s.m. werk moeten maken van het voor velen compleet onbegrijpelijke gedoe met netbeheerders en leveranciers. Slechts weinigen begrijpen dat dit (inmiddels) twee totaal verschillende zaken zijn, en dat dit ook zo zal blijven, al komt er een verplicht (wederom slecht gecommuniceerd) "leveranciersmodel van facturatie", waarvan het grote gevaar is dat er bij structurele problemen er helemaal niet meer met de "onzichtbaar gemaakte" netbeheerder gecommuniceerd **kan** worden, wat onacceptabel is. Regelmatig hoor je klachten over de begripsverwarring als de netbeheerder en de leverancier tot dezelfde holding behoren en (bijna) dezelfde naam dragen. En er gaat vervolgens iets mis in de communicatie bij een volgende al of niet gevraagde "switch" en/of verhuizing, waarbij "oude" en "nieuwe" leveranciers en/of netbeheerders balletjes naar elkaar toespelen zonder dat duidelijk wordt wie welke verantwoordelijkheid heeft bij de al dan niet gewenste/gevraagde afronding van zaken, en zo ja, op welke wijze dan. Mensen begrijpen er helemaal niets (meer) van, en dat heeft vaak weer dramatische consequenties.

Ondergetekende heeft geen bezwaar als (er delen van) zijn inbreng op de website van de NMa wordt/worden gepubliceerd.

Met hartelijke dank voor uw aandacht en succes met uw werk om de (energie)markt een stuk beter te maken dan deze momenteel in mijn ogen is.

Hoogachtend

Dr. P.J. Segaar
J. Smitstraat 22
2331 MA Leiden